

Univerzita třetího věku

příloha Žurnálu UP

Zahájení nového ročníku Univerzity třetího věku

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Univerzita třetího věku (U3V) při Univerzitě Palackého v Olomouci vstoupila do dalšího roku svého úspěšného fungování. Dovolte mi, abych vás při této příležitosti pozdravila a popřála všem, kdo na U3V studují nebo na její organizaci a realizaci participují, aby se vám i letos mezi námi líbilo a abyste se cítili spokojeni.

Během uplynulých let se olomoucká U3V stala významnou vzdělávací institucí pro seniory. Vydobyla si své pevné postavení nejen v České republice, ale i na mezinárodní úrovni. Má své zastoupení v Evropské asociaci starších studentů (EFOS) i v celosvětové Asociaci Univerzit třetího věku (AIUTA).

Univerzita třetího věku představuje otevřený vzdělávací systém, což umožňuje průběžnou aktualizaci nabídky studijních oborů a jejich obsahu. Prioritou

Jaký je letošní 1. ročník

K zápisu do 1. ročníku Univerzity třetího věku se 3. 10. 2001 dostavilo 42 studentek a osm studentů (z nichž jeden vtipně ohodnotil demografické složení přítomných slovy: „Prosím vás, to je nějaká divčí třída?“). Předchozí vzdělání nově přijatých studentů je převážně středoškolské s maturitou (35), vysokoškoláků je osm, střední vzdělání má pět studentů, jeden student je vyučen a jeden se základním vzděláním. V této souvislosti si dovoluji připomenout, že naše U3V je jediná Univerzita třetího věku, která přijímá uchazeče i bez maturity a nevidíme v tom žádný problém.

Modul „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života“

První říjnové odpoledne se v prostorách Katedry sociologie a andragogiky uskutečnilo úvodní setkání zájemců o pokračování studia na Univerzitě třetího věku. V letošním akademickém roce 2001/02 se do druhého a třetího ročníku specializace „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života“ zapísalo 46 studentů, z nichž 78 % tvoří ženy a zbývajících 22 % muži. Věkový průměr se pohybuje okolo 60 let, přičemž nejmladšímu účastníkovi je 43 let a nejstaršímu 79 let. Nejvíce zájemců o vzdělání patří stejnému dílem k věkové kategorii 50–59 let (41 %) a ke kategorii 60–69 let (41 %).

Program „Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a přítomnosti“

Do programu tematicky zaměřeného na kulturu Moravy se v tomto semestru přihlásilo 25 seniorů. Pro čtrnáct z nich je to už třetí ročník, pro jedenáct ročník druhý.

Je zajímavé, že mezi pětadvaceti „kultury milovníky“ seniory je pouze jeden muž. Jistě by stálo za zjištění, je-li toto téma pro muže seniory méně zajímavé, než jsou například přírodovědné či historicky orientovaná témata, anebo je tento fakt podmíněn demografickou strukturou seniorské populace.

Velmi potěšující je široká věková škála účastníků tohoto programu, která je v rozmezí od 54 do 81 let. Průměrný věk studentů je přibližně 65 let.

naší Univerzity třetího věku je rozvinout zájem seniorů o nové poznatky v rychle se měnícím světě, konfrontovat vědomosti a zkušenosti seniorů se současnými moderními poznatky vědy a techniky a uspokojovat vzdělávací potřeby seniorů na nejvyšší možné, tedy vysokoškolské úrovni. Vyučujícími na Univerzitě třetího věku jsou profesori, docenti a odborní asistenti Univerzity Palackého v Olomouci a také významní regionální odborníci. Toto seniorské studium je však pouze zájmovou formou studia, neposkytuje absolventům žádnou kvalifikaci, nebo dokonce vysokoškolské vzdělání či akademický titul, přesto je však zájem seniorů o studium mimořádný. Nebyli jsme proto schopni z kapacitních důvodů uspokojit všechny uchazeče o studium v tomto studijním roce; nepřijaté však evidujeme jako vážné zájemce pro příští studijní rok, k dnešnímu dni jich máme již přes 30. Lze tedy předpokládat, že zájem o U3V bude mít i nadále stoupající tendenci. To nás samozřejmě velmi těší, ale zároveň poněkud znepokojuje, zda budeme schopni v dostatečné míře tuto poptávku uspokojit.

Studujícími na Univerzitě třetího věku jsou zpravidla lidé postproduktivního věku, senioři ve starobním důchodě, tedy lidé s nižšími příjmy, a proto tato forma vzdělávání nemá a z morálních důvodů ani nemůže mít komerční ráz. Registrační poplatek studentů U3V pokrývá jen nepatrnou část studijních nákladů. Jejich větší část, především režijní náklady, je kryta z prostředků univerzity, případně orgánů státní správy a místní samosprávy, eventuálně ze

Proč by nemohli tito zájemci absolvovat nediplomní, nekvalifikační zájmové studium pro seniory? Většina studentů 1. ročníku se pohybuje ve věkovém rozmezí 50–60 let, dalších 18 pak mezi 61 a 70 rokem. Tři studenti překročili věkovou hranici 71 let. Většina nových posluchačů pochází z Olomouckého kraje, ale mnozí dojíždějí z daleka – z Ostravy, Bojkovic, ba dokonce až z Ústí nad Orlicí či Pardubic!

Prejeme novým studentům (spoluzákům) hodně elánu při studiu.

Z. Kotyzová, K. Zamykalová, studentky FF UP

Mnohým studentům nejsou vysokoškolské posluchárny neznámé, skoro třetina již vysokoškolský diplom vlastní (28 %), jiní studují na VŠ poprvé. K těmto posluchačům patří absolventi SŠ s maturitou, kteří tvoří rovnou polovinu všech zmiňovaných studentů (50 %). Středního vzdělání bez maturity dosáhlo 17 % a jedna ze studentek je vyučena.

Všem studentům přejeme radost z nových poznatků a také mnoho úspěchů v dalším studiu.

K. Nádvořníková, studentka FF UP

získaných dotací, případně darů organizací či jednotlivců.

Nepříjemná finanční situace Univerzity Palackého a také fakt, že ani letos jsme pro U3V neobdrželi tolik očekávané dotace města či ministerstva, nás vedla k nepopulárnímu opatření, a to ke zvýšení registračního poplatku na U3V. Uchýlili jsme se k tomuto kroku jen velmi neradi, bylo to však nezbytné, abychom udrželi stávající úroveň, na kterou jsou senioři zvyklí. Snažíme se našim studentům maximálně věnovat, tradičně pro ně kromě pravidelných přednášek připravujeme např. také imatrikulaci nově přijatých studentů spojenou s vydáváním imatrikulačních listů, promoci absolventů, při které jsou předávány diplomy a osvědčení o studiu v tomto studijním roce; mimořádná čestná uznání, dále pak slavnostní zakončení studijního roku, jehož součástí je kulturní program, za který patří velký dík především Mgr. K. Raueové a jejím nadaným studentům z Katedry hudební výchovy PdF UP. Studenti U3V dostávají ke každé přednášce zkopírovaný sylabus; včetně seznamu doporučené literatury, kopírujeme pro ně v dostatečném množství také materiály podle doporučení a požadavků vyučujících, v písemné podobě obdrží všichni senioři informační materiály o studiu, případně informační brožurky. Toto všechno představuje v rozpočtu U3V nemalou částku, která spolu se stoupajícími cenami těchto služeb průběžně roste. Vzhledem k dané finanční situaci jsme museli ozelet i oblíbený výlet, na který se senioři vždy velmi těšili, a místo do Filmových ateliérů ve Zlíně (kde jsme byli naposledy) nebo na některý z hradů a zámků, jsme vyrazili pěšky na procházku historickou Olomoucí s profesionální průvodkyní. Podotýkám, že i minulý rok přednášeli vyučující, kteří jsou zaměstnanci Univerzity Palackého, pro seniory zcela zdarma a ve svém volném čase, jejich jedinou odměnou za přípravu studijních materiálů a vlastní přednášku byl potlesk seniorů na závěr jejich vystoupení.

Vězte, že jsme zvýšení registračního poplatku pečlivě zvažovali, ale je to jedna z cest, která nám umožní U3V zachovat na dosavadní úrovni a případně ji i nadále rozvíjet. Děkuji všem seniorům za jejich pochopení a vstřícnost k tomuto opatření.

Věřím, že i přesto se vám, milí studenti, bude na Univerzitě třetího věku v Olomouci líbit a že budete s nabízeným programem spokojeni. Dovolte mi vyslovit přesvědčení, že studium na U3V získáte nejen mnoho nových poznatků, ale i nové přátele a že chvíle takto strávené pro vás budou příjemné a nezapomenutelné.

Mgr. N. Kubičková, Ph.D., ředitelka U3V
Foto - tj-

Nabídka Muzea umění: projekt SIESTA

Studenti U3V jsou srdečně zváni na setkání s odbornými pracovníky Muzea umění a s autory výtvarných děl, která se budou konat jednou za 14 dní, a to vždy v úterý od 13 hod. v prostorách Muzea umění (Deniso-va ul.).

Program každého setkání bude vycházet z jednoho exponátu, o němž by se měli účastníci dozvědět vše podstatné a zajímavé, co jim může v případě výtvarných děl z olomoucké expozice sdělit sám autor, v případě děl z expozice holandské odborní pracovníci muzea, zpravidla kurátoři výstavy. Při tomto pojetí bude čas na detailnější studium a možnost individuálního zodpovězení otázek zájemců. Předpokládaná délka trvání programu: 30 minut.

První setkání proběhlo 16. 10., další jsou plánována na termíny 30. 10., 13. 11. s 27. 11. Sráz zájemců je v příslušném den ve 13 hod. před vstupem Muzea umění.

Přednášky jsou zdarma.

-utv-

Univerzita třetího věku

příloha Žurnálu UP

Ohlédnutí za U3V 2000/2001

1. ročník U3V

První ročník U3V je přípravou pro systematické a intenzivní studium některého ze specializovaných běhů. Má všeobecně informační charakter a zaměřuje se především na otázky, které jsou pro seniory nanejvýš aktuální. Přednášky jsou sestaveny tak, aby se studenti rychle a dobře zorientovali v univerzitním prostředí (přednášky o historii UP, filozofii U3V, přednáška a exkurze do univerzitní knihovny), aby pochopili sociální důsledky stárnutí a involuční procesy ve stáří (přednáška „Jak se s věkem měníme“) a naučili se tímto procesům odolávat či je oddalovat (přednášky o duševní hygieně, celoživotním učení apod.).

Poděkování patří těmto přednášejícím: doc. V. Bočková, PhDr. et PaedDr. J. Novotný, Ph.D., Mgr. N. Kubičková, Ph.D., PhDr. M. Pospíchal, RNDr. D. Lošťáková, Mgr. K. Cháčová, doc. A. Petřková, CSc., JUDr. L. Vyhnanek, RNDr. I. Loučková, CSc., doc. E. Opatrný, CSc., ThDr. W. Bugel, RNDr. J. Tillich, CSc., PhDr. J. Skopalová.

Písemná evaluace ukázala, že největšího úspěchu mezi seniorskými posluchači se dočkali – jako už tradičně – títo vyučující: **PhDr. J. Skopalová**, která je nejen výborná přednášející, ale sympatie seniorů jí právem náleží za její milé a vstřícné vystupování, dále pak **RNDr. J. Tillich, CSc., doc. V. Bočková, doc. E. Opatrný, CSc., a ThDr. W. Bugel**, přičemž posluchače U3V hluboce oslovila nejen jejich témata, ale i způsob, jakým byla podána. Přednáška ThDr. W. Bugela *Velké schizma mezi Východem a Západem v roce 1054* zaznamenala již v minulém roce nebyvalý ohlas. Opakovaný mimořádný úspěch teologicky zaměřené přednášky otevírá zajímavé téma možnosti rozšíření stávajících okruhů přednášených na U3V právě o tuto oblast.

Mgr. N. Kubičková, Ph.D., ředitelka U3V

U3V na Fakultě tělesné kultury UP

Specializované studium Univerzity třetího věku na Fakultě tělesné kultury UP probíhá ve školním roce 2001/2002 opět pod názvem *Cesta za zdravím – regenerace lidského organismu pohybem*. Stále se snažíme uplatňovat specifické, pedagogicko-geragogické přístupy, spočívající v propojení tří skupin základních cílů: poznávacích, postojových a psychomotorických.

Poznávací cíle zaměřujeme na poznání vycházející z kinantropologických věd s prioritní orientací na primární péči a zdraví v období třetího věku, tzn. v ontogenetické kategorii presenilis a senilis. Postojové cíle se snažíme orientovat na vytváření hodnotových orientací, v pozitivní formě podmiňujících vnímání smysluplnosti zmiňovaného období života. Naplnění psychomotorických cílů představuje rozvoj způsobilosti tělesných i psychických, prioritou je spojení myšlenky a pohybu, vytváření motivačních momentů, včetně pochopení významu cílené a pravidelné pohybové aktivity v seniorském věku.

Psychofyzické dysbalance jsou jednou z příčin snižování adaptačních možností lidského organismu. Jak sami seniori cítí, velmi naléhavá se dále jeví potřeba co nejvíce oddalovat obtížné a přitom ovlivnitelné příznaky stáří, jako jsou slábnoucí paměť, poruchy komunikace a mizející sebejistota. Proto využíváme jak propracované geragogické dokumenty, tak i netradiční motivační prostředky. Zimní semestr je vždy zaměřen teoreticky, letní semestr prakticky, aby mohly být aplikovány a rozvíjeny poznatky získané v průběhu zimního semestru.

Poděkování patří vyučujícím ve studijním roce 2000/2001: **prof. F. Vaverka, CSc., prof. J. Riegerová, CSc., PaedDr. V. Štekl, RNDr. M. Janura, Dr., PhDr. H. Krapková, RNDr. M. Přidalová, Dr., PNDr. P. Vodička, PaedDr. P. Kolisko, Mgr. I. Dostálová, RNDr. H. Kostihová, Prof. J. Riegerová, CSc., garant U3V na FTK UP**

Univerzita třetího věku na Filozofické fakultě UP

Filozofická fakulta UP garantuje dva specializované běhy, a to *Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života* a *Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a přítomnosti*, které se těší nebyvalému zájmu seniorů.

Specializovaný běh *Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a přítomnosti*

Specializovaný běh *Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a přítomnosti* je z velké míry zajišťován Katedrou teorie a dějin dramatických umění FF UP. Ráda bych na tomto místě poděkovala pracovníkům této katedry a především vedoucímu Katedry doc. J. Stefanidesovi za dlouhotrvající a kvalitní spolupráci při zajišťování přednášek pro Univerzitu třetího věku.

Ve studijním roce 2000/2001 na U3V přednášeli jmenovitě títo vyučující: doc. J. Styskal, CSc., doc. J. Stefanides, doc. K. Steinmetz, CSc., PhDr. J. Balatková, PhDr. T. Lazorčáková, Ph.D.

Ze sekce teorie a dějin filmu téže katedry: Mgr. M. Václavková, doc. F. Bráblík, CSc., Mgr. M. Sýkora, Ph.D., Mgr. P. Bergmannová, Mgr. Z. Hudec, Mgr. J. Grombříř.

Témata, která jsou pro seniory připravena, jsou skutečně rozmanitá. Nejvíce se však seniori vždy těší na promítání filmů, návštěvy divadla, zejména pak jeho zákulisí, kam se běžně dostat nemohou. Rádi se také setkávají s různými hosty, které si přednášející do svých programů zvou, ať už jsou to činoherní herci, operní zpěváci, či autoři děl. Vždy je to příležitost k setkání se zajímavými osobnostmi naší kultury.

Mgr. N. Kubičková, Ph.D.,
ředitelka U3V

Specializovaný běh *Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života*

Modul „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života“ je mezi studenty-seniory ve velké oblibě. Po semestru se pravidelně střídá kurz **historie**, realizovaný Katedrou historie FF UP, kurz **politologie**, zajišťovaný Katedrou občanské nauky PdF UP, kurz **psychologie**, podporovaný Katedrou psychologie FF UP a kurz **sociologie**, organizovaný Katedrou sociologie a andragogiky FF UP.

V zimním semestru studijního roku 2000/2001 si vyslechli seniori přednášky z historie, které se jim velmi líbily.

Poděkování patří těmto vyučujícím: PhDr. I. Koucká, Mgr. D. Papajík, Ph.D., prof. L. Hrabová, CSc., Mgr. M. Elbel, Ph.D., doc. I. Barteček, CSc., PhDr. A. Skoupý, CSc., Mgr. R. Slabáková, Ph.D., PhDr. K. Konečný, CSc., PhDr. K. Podolský.

Mimořádný úspěch zaznamenal především výklad **doc. I. Bartečka, CSc.**, o krajinách v Jižní Americe, který byl hodnocen jako – cituji – „jedinečný“ a seniori byli zaujati nejen tématem, ale i vynikajícím projevem přednášejícího. Zvláštní poděkování patří také studentovi oboru historie-sociologie **M. Preissovi**, který pohotově nabídl seniorům za nepřítomného přednášejícího alternativní program – vlastní přednášku o Lvu z Rožmitálu. Jeho spontánní vystoupení vzbudilo velký zájem a mělo skutečně pozitivní ohlas.

V letním semestru byly pro seniory Katedrou občanské nauky PdF UP připraveny přednášky z politologie. Počáteční obavy seniorů z politologicky orientovaného kurzu byly vyučujícími rychle rozptýleny a ukázalo se, že i politologická problematika, je-li vhodně podána, může hluboce zaujmout a být i pro seniorské posluchače nanejvýš aktuální.

Děkujeme všem přednášejícím: doc. E. Gimešovi, Ph.D., doc. P. Markovi, Ph.D., M. Hořinkovi, Ph.D., Ing. P. Zivalíkovi, Mgr. M. Fajetovi, Ph.D., Mgr. H. Zdražilové (roz. Hnizdčilové), Ing. L. Typovské.

V písemné evaluaci, která je v rámci specializovaného běhu „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách života“ pravidelně realizována, posluchači

U3V vysoce hodnotili úroveň realizovaných přednášek, pochvalovali si přístup vyučujících a jejich schopnost dobře a rychle navázat kontakt s posluchači i ochotu zodpovídat dotazy v diskusi. Velkém zájmu se těšily jmenovitě především vystoupení **doc. I. Bartečka, CSc., Mgr. D. Papajíka, Ph.D., prof. L. Hrabové, CSc., doc. E. Gimeše, Ph.D., doc. P. Marka, Ph.D.** a tradičně též **Ing. L. Typovské**. Její přednáška byla natolik podnětná a provokující k živé diskusi, že čas pro ni vyhrazený se ukázal jako nedostatečný, proto byla do programu mimořádně nad rámec daného rozvrhu zařazeno další setkání Ing. Typovské se seniory zaměřené na vybrané aspekty sociální politiky. Debutující Mgr. H. Zdražilová, která si před seniory vyzkoušela svoji premiéru přednášejícího, si seniory získala svým mládím a především svým zaujetím. V písemných hodnoceních se často seniori k jejímu vystoupení vraceli a přáli jí do dalších přednášek mnoho zdaru. Je mou milou povinností jejich vzkazy na tomto místě kolegytně tlumočit.

Mgr. N. Kubičková, Ph.D.,
ředitelka U3V a garant U3V na FF UP

U3V na Lékařské fakultě UP

Vzděláváním seniorů v rámci Univerzity třetího věku přispívá Lékařská fakulta UP k aktivitě poproduktivního věku už od roku 1986. Modifikace struktury a obsahu probíhá do dneška, poslední ustálenější forma našeho specializovaného kurzu **Člověk ve zdraví a nemoci** vznikla v roce 1994. Umožnila, aby se do přednáškových i praktických činností zapojila téměř všechna klinická pracoviště, často v kombinaci s teoretickými ústavami, takže se pro seniory vytvořil vždy pestrý a atraktivní program, o čemž svědčí neustále se zvyšující počet zájemců o tento specializovaný kurz (v současné době je asi 85 zájemců). Zaplněná posluchárna povzbuzuje i přednášející, zejména aktivity dotazů ze strany seniorů v diskusní části přednášky.

Témata jsou velmi rozmanitá, zaměřená nejen na seniorské problémy, ale i na celý lidský věk včetně vyhlídek medicíny do budoucna. Je to škála témat v širší péče o chrup, péče o psychiku, demografii, statistiku, organizaci zdravotní péče, až po konkrétní témata jednotlivých patologických stavů, a to pro všechny generace, o kterých se dá předpokládat, že žijí spolu.

Výuka U3V probíhá na Lékařské fakultě UP ve dvou semestrech, každý semestr má 10 vyučových týdnů, což odpovídá počtu přednášek. Kolokvium na konci semestru se provádí písemnou formou. Studijními materiály jsou teze dodávané jednotlivými přednášejícími nebo vybraným garantem. Podle počtu dosažených bodů v písemném testu pak lze potvrdit splnění kolokvia do indexu.

Vděčnost seniorů a jejich zájem přispívá k dobrému vztahu a pohodě mezi každým přednášejícím a publikem.

Všichni učitelé i lékaři Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice, jakož i řada externích přednášejících se do této formy vzdělávání dospělých zapojila ochotně a patří jim díky. Činíme tak opakovaně, a to veřejně v Žurnálu UP. Za školní rok 2000/2001 proto patří poděkování **MUDr. J. Vondrákové, MUDr. A. Krobotovi, CSc., prof. V. Kolkovi, CSc., prof. R. Koďouškoví, DrSc., prim. MUDr. P. Hartlovi, prof. J. Pazderovi, CSc., doc. S. Laichmanovi, CSc., MUDr. L. Starému, doc. O. Weinbergové, CSc., MUDr. Z. Kosatíkové, doc. K. Dostálové, CSc., doc. J. Lužoví, CSc., doc. R. Dittmarovi, CSc., MUDr. O. Markovi, MUDr. H. Šarapatkové, MUDr. M. Brožovi, prof. V. Šimánkovi, DrSc., doc. J. Bartkovi, CSc., doc. J. Ulrichové, CSc., doc. D. Walterové, CSc.**

Doc. K. Dostálová, CSc., garant U3V na LF UP

Univerzita třetího věku

příloha Žurnálu UP

Absolventi U3V ve studijním roce 2000/2001

Dne 23. 5. 2001 se uskutečnilo v aule Filozofické fakulty UP slavnostní ukončení Univerzity třetího věku a předání diplomů a osvědčení absolventům U3V. Diplom o absolvování U3V získali studenti, kteří zvolili náročnější formu studia spojenou s realizací kolokvií, osvědčení pak ti, kteří upřednostnili prezenční formu studia. Letos byla také mimořádně udělována čestná uznání aktivním dlouholetým studentům Univerzity třetího věku.

Slavnostního aktu se zúčastnili prorektor UP pro studijní a pedagogické záležitosti doc. J. Luska, CSc., ředitelka U3V Mgr. N. Kubičková, Ph.D., proděkan pro organizaci a rozvoj FF UP doc. D. Šimek, garant U3V na LF UP doc. K. Dostálová, CSc., a garant U3V na FTK UP prof. J. Riegerová, CSc.

Úvodní projev pronesl doc. J. Luska, CSc., závěrečné slovo patřilo doc. D. Šimkovi.

Specializovaný běh *Člověk ve zdraví a nemoci* na LF UP ukončili s diplomem tyto absolventi: **L. Cikrytová, M. Kolář, Ing. S. Kunčický, Ing. V. Pátek, H. Svozilová, M. Volková, I. Weinertová.**

Specializovaný běh *Člověk ve zdraví a nemoci* na LF UP ukončili s osvědčením o absolvování U3V tyto studenti: **B. Matějková, Ing. J. Somolá, M. Somolová, J. Vojnarová, M. Volejníková, M. Šaratová.**

Čestné uznání za mimořádný a dlouhodobý zájem o studium obdrželi **O. Branžovský, Mgr. L. Branžovská, V. Buryšek, J. Kneifelová, Š. Lalo, J. Machek, H. Novotná, B. Plísková, E. Pozdechová, M. Rejku-**

bová, H. Rohlederová, S. Tesarčíková, L. Vymazal a V. Zimková.

Specializovaný běh *Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života* na FF UP ukončili s diplomem tyto absolventi: **M. Bodanská, M. Hanáková, A. Hrošíková, K. Kryl, L. Matulová, B. Sedlářková, PaedDr. J. Vojáček Josef.**

Osvědčení o absolvování specializovaného běhu *Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života* na FF UP bylo uděleno těmto absolventům: **M. Ciglerová, J. Ciglerová, E. Fuxová, M. Handlová, E. Kráčmarová, A. Kunetová, MUDr. J. Lukášová, J. Lukešová, Z. Pavlíková, E. Svobodová, Ing. Z. Svobodová, M. Škrochová, J. Šnajdrovi, M. Šnajdrovi, J. Soupalovi, Ing. E. Tomáškové, J. Vybíralové.**

Specializovaný běh *Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a v přítomnosti* na FF UP ukončili s osvědčením tyto absolventi: **M. Buriánková, J. Motýlková, M. Samcová, PhMr. E. Schmalzová, J. Svobodová, O. Ševčíková, B. Vymětalová.**

Osvědčení o absolvování specializovaného běhu *Cesta za zdravím – regenerace lidského organismu pohybem* na FTK UP bylo uděleno **R. Bajgarovi, E. Beranové M. Hanákové, Ing. M. Havránkové, L. Jenčové, B. Kvapilové, M. Láskové, A. Letochové, M. Nevěřilové J. Svobodové, MUDr. H. Ševčíkové, V. Zeinerové.**

-utv-

U3V ve Žďáře nad Sázavou: prozatímní ukončení

Dne 27. 10. 2000 bylo slavnostně otevřeno první detašované pracoviště Střediska distančního vzdělávání Filozofické fakulty UP ve Žďáře nad Sázavou. Mezi programy univerzitního vzdělávání zde byla zahájena také činnost Univerzity třetího věku.

Pilotní kurz Univerzity třetího věku ve Žďáře nad Sázavou se jmenoval „Společenské vědy“. Vybrali jsme pro seniory přednášky z oblasti psychologie, sociologie i z oblasti zdravého životního stylu. Přednášejícími byli vědci a pedagogičtí pracovníci Univerzity Palackého v Olomouci a také významní regionální odborníci. Ke každé přednášce byly k dispozici teze, případně i jiné materiály podle uvážení lektora. Tzv. „nulový ročník“ U3V měl ověřit zájem seniorů o tuto formu vzdělávání na Vysočině, a že zájem byl,

Jak se vidí navzájem

Také bych ráda zdůraznila, že studenti, kteří nás mají na starosti, jsou velmi pozorní a berou svůj úkol odpovědně a trpělivě se nám věnují, zodpoví naše dotazy a v případě potřeby kvalifikovaně zastoupí nepřítomného vyučujícího (zmiňovaná přednáška Zdeněk Lev z Rožmitálu, kterou jsme si s velkým zájmem a potěšením vyslechli).

Ing.. D. Weinsteinová

Vážím si studentů, kteří se o nás vzorně starají. Jsou milí, příjemní a obětaví a je vidět, že péči o nás berou vážně. Snaží se nám vyhovět ve všech našich přáních a požadavcích. Pokud tyto mladé lidi nic nezakázá a uchovají si své krásné vlastnosti mladí, dospějí v povětivě lidí vysokých morálních kvalit. Za jejich starost a péči mají můj obdiv a dík.

L. Matulová

Pozvat zájemce na přednášky gerontologie spolu s denními studenty kvitují za velmi pozoruhodný a výborný nápad. Skutečně jsem si uvědomil, jak je důležité jasné formulování vztahů mezi generacemi, jejich potřebami a problémy, které sice tušeny, ale nevyvolány často vyvolávaly nepochopení jak mezi příslušníky stejné generace (bez ohledu na věk), tak mezi generacemi. Zato patří dík paní doktorce Kubičkové.

J. Šnajdr

dokazují seniory, kteří dojížděli na přednášky nejen z blízkého, ale i vzdáleného okolí, dokonce až z Prahy. Bohužel však nebyl zájem na straně představitelů Okresního úřadu a města Žďár nad Sázavou a ti naši myšlenku otevřít na Vysočině ucelené seniorské studium nepodpořili. S lítostí jsme tak museli představu o U3V na Vysočině – doufáme, že pouze prozatímně – opustit.

V programu U3V ve Žďáře nad Sázavou v letním semestru studijního roku 2000/2001, který se konal v prostorách Základní školy na Palachově ul., byly zahrnuty přednášky *Sociálně patologické jevy ve společnosti, Zdravý životní styl I. a II., Meziúřední komunikace: jak to spolu mluvíme?, Rodinné vztahy, Společenské vědy v podmínkách současného života;* přednášeli **Mgr. N. Kubičková, Ph.D., Ing. Š. Nádvorňková, doc. V. Rehan, CSc., Mgr. D. Forýtková a doc. D. Šimek.**

Mgr. N. Kubičková, Ph.D.

Očima studentky FF UP

Letos se již podruhé účastním v rámci semináře s názvem Gerontagogická intervence (Management zájmového vzdělávání seniorů byl název loňského semináře) propagace, organizace a realizace Univerzity třetího věku. Opět se zapojit do dění kolem U3V mě přiměla moje výborná zkušenost z loňského roku, která mi umožňuje lépe se vcítit do situace studentů obou generací. Nově přichází pomocníci z řad studentů Katedry sociologie a andragogiky mohou být z prvního dojmu lehce zmateni. Velice snadno se totiž po několikaletém působení na univerzitě zapomíná na vlastní problémy v počátcích studia, na třetímu při zahajování přednášek, na ostých promluvit a položit přednášejícímu svoji otázku, na potíže rychle se přizpůsobit novému systému a konečně na svou roli vysokoškolského studenta. Neobvyklé nejsou ani otázky o smyslu studentské pomoci. Na druhé straně i mnozí seniory se diví, že před výukou před nimi stojí mladý student(ka) a ptá se po jejich problémech. Často jsou slyšet i slova, že stojí-li před nimi mladý člověk, který řeší jejich problém, o to víc si uvědomí svůj seniorský věk a věkový rozdíl.

Senioři a junioři

Po výborných zkušenostech z minulého studijního roku, kdy se studenti Katedry sociologie a andragogiky FF UP v rámci semináře *Management zájmového vzdělávání seniorů* aktivně zapojili do přípravy a realizace U3V, byl i letos vypsán obdobný seminář, a sice *Gerontagogická intervence*. Gerontagogika jako integrální součást andragogiky sehrává významnou preventivní, rehabilitační a reedukační úlohu v oblasti komplexně pojaté péče o seniory.

Absolventi semináře by měli být teoreticky i prakticky připraveni pro přípravu, realizaci a koordinaci volnočasových a zábavněterapeutických programů pro seniory, naučit se projektovat a uplatňovat animační programy v zařízeních pro seniory, seznámit se se základními aspekty výchovy a vzdělávání ke stáří a ve stáří, s podmínkami a metodami výchovy a vzdělávání ve stáří a ke stáří, včetně kognitivnětréninkových programů zaměřených zejména na trénování paměti seniorů a podpory společenské integrace seniorů, jejich autonomie, seberealizace a seaktualizace.

Participace studentů na zajištění hladkého průběhu U3V je pak možností reálně si ověřit své nabyté znalosti a schopnosti, ústrojně propojit teorii s praxí a především být na blízku seniorům, komunikovat s nimi, snažit se je pochopit, pomoci jim, ale také se od nich učit, vnímat jejich životní moudrost. Již v minulém roce se ukázalo, že mezigenerační, resp. obgenerační dialog je možný, ba nezbytný a že může být pro obě strany přínosný.

Tento volitelný dvousemestrový seminář byl vypsán především pro studenty oborů sociologie nebo andragogika ve všech jejich profilacích (sociální práce, personální management, vzdělávání dospělých i kulturologie), ale zájem projevili také studenti jiných oborů, především psychologie.

Ve snaze o co nejširší integraci seniorů byla studentům U3V nabídnuta také možnost navštěvovat přednášky z gerontologie určené pro studenty rádného denního studia spolu s nimi. Pisemné evaluace ukázaly, že seniory mají zájem o gerontologickou problematiku, chtějí porozumět psychologickým, sociálním a jiným souvislostem stáří a stárnutí. Přizvat seniory do běžné výuky se mi proto jevílo velmi účelné. Tuto aktivitu ocenili nejen studenti – junioři, ale také seniory sami, z nichž mnozí pečovali o své staré, nemohoucí rodiče. Teoretické gerontologické poznatky bylo tak ihned možno zasadit do kontextu zkušenosti seniorské populace, vzájemně lépe chápat priority různých věkových kategorií.

-nak-

Možná jsem se i já ze začátku takto ptala a divila se. Postupem času, tj. s každou novou přednáškou, s každým novým přednášejícím a hlavně z každého třeba jen letmého kontaktu se studenty U3V jsem získávala stále jasnější představu o myšlence, která byla u zrodu spolupráce se studenty Katedry sociologie a andragogiky. Vedle jejich možnosti získat cenné zkušenosti a mnoho podnětů do budoucna, je to hlavně myšlenka střetu světa seniorů a světa mladých lidí, a vytvořit tak na akademické půdě svět jeden – svět studentů. V praxi to pak znamená, že obě spolupracující strany se neobávají navzájem oslovovat, žádat o pomoc a vyjádřit své líbe i nelíbe pocity a samozřejmě i kritická slova.

Být k ruce staršímu člověku v rámci jeho výuky pro mě však neznamená jen pomoc s vyplněním indexu a kontrolu nad prezenční listinou, ale i možnost dokázat, že mladí lidé nejsou k lidem starším lhostejní a netolerantní.

V. Ludková, 4. ročník sociologie – andragogika

Univerzita třetího věku

příloha Žurnálu UP

Očima studentů třetího věku

Skladba jednotlivých přednášek i jejich výběr jsou vyhovující; každá přednáška i seminář zasluhují pozornost, rozšiřují obzor a obohacují posluchače. Každá přednáška i následný seminář mi poskytly orientaci v jednotlivých oborech, neboť bylo vidět, že přednášející do nich vložili nejen své znalosti, ale i své životní zkušenosti se snahou, abychom jim porozuměli a vstřebali je pro své potřeby každodenního dění, pro životní rozhled a pro jejich praktické uplatnění v běžném životě naší společnosti.

Obsah i skladba jednotlivých přednášek i seminářů je postačující k tomu, abychom si vytvořili základní představu a získali informace na úrovni všeobecného přehledu zařazených oborů. Je už potom na nás, posluchačích U3V, jak pro podrobnější a hlubší poznání kteréhokoliv tématu použijeme a prostudujeme literaturu uvedenou a doporučenou našimi přednášejícími a doplníme ji zkušenostmi svými i našich spolužáků.

Jsem ráda, že jsem se na toto studium přihlásila, a že mohu navštěvovat přednášky U3V a setkávat se zde s lidmi stejného zájmu a smýšlení.

J. Friedlová

Bydlím po celý život v Prostějově, a protože mám ráda divadlo, navštěvovala jsem po mnoho let jako předplatitelka představení olomoucké činohry i opery. Je proto samozřejmé, že mě zajímaly přednášky týkající se dějin a vývoje divadla v Olomouci od nejstarších dob po současnost, zvláště když byly podávány se skutečným zaujetím a láskou k dramatickému umění. Velmi zajímavé byly také písemné doklady, programy a fotografie, do kterých bylo možné nahlédnout. Působivá byla především návštěva divadelní budovy a výklad pana ředitele, který nás srozumitelnou formou seznámil s problematikou provozu divadla.

Přednášky zaměřené na filmovou tvorbu byly také velmi zajímavé, zvláště ty, které byly doplněny ukázkami. Myslím, že mimořádně zdaří co do obsahu i provedení byly přednášky Mgr. Sýkory (velmi názorné ukázky) a pana docenta Bráblíka, který pěkně vysvětlil duchovní atmosféru Francie v období poetického realismu.

Muzeum umění bylo velmi příjemným prostředím pro oba semestry; těšila jsem se celý týden na cestu do Olomouce, na zajímavé přednášky v kultivovaném ovzduší muzea.

Doufám, že v příštím roce se budu moci účastnit dalšího ročníku U3V – vždyť pokud člověk studuje, cítí se mladý! Děkuji všem, kdo se podílejí na organizaci vzdělávání starších lidí.

J. Chytilová

Druhý ročník byl pro mne zajímavý a velmi mne obohatil. Historie olomouckého divadla je víc než

Jaké je stáří?

Salvatore Giaquinto uvádí svou knihu „Stárnutí a nervový systém“ (Giaquinto, 1988) tvrzením, že stáří vždy lidstvo děsilo i fascinovalo. Uvádí mnoho příkladů z literatury z celého světa, které u rozdílných kultur dokumentují jak negativní, tak pozitivní vnímání stárnutí a stáří. Bohužel při listování sbírkou Giaquintových citátů nacházíme více těch, které si na stáří stěžují, než těch, které ho velebí. Například Bellin uvádí, že stáří je „podezřívavé, šlehné, neústupné s divnými nápady a více pichlavé než bodavé“.

Euripides o stáří říká, že „přináší zlobu a utrpení, že je symbolem potíží a žalu“.

Obraz stáří, který nám vytvářejí studenti U3V, je však jiný. Jejich stárnutí a stáří je krásné, moudré a vzdělané. Ano, stáří bývá i kverlující a „hujerské“, jak se občas také na U3V můžeme předsvědčit, ale naštěstí je takový případ mezi našimi studenty spíše výjimkou. Seniori studující na U3V jsou důstojnými představiteli své generace a představiteli stáří hodného obdivu. Přicházejí na akademickou půdu, aby se něčemu naučili, ale každé další setkání s nimi mě ubezpečuje v tom, že oni sami jsou nám velkými učiteli a že nás skutečně mají co učit. A já jim za to velmi děkuji.

-nak-, ilustrační foto z Archivu UP

Kterak se stát lektorem na U3V

Když mě ředitelka Univerzity třetího věku Mgr. N. Kubičková, Ph.D., požádala, jestli bych nemohla odučit jednu vyučovací jednotku na U3V, tak – ačkoli mě okamžitě přepadla slabost okolo žaludku – jsem neváhala a řekla „tak jo“. Navíc jsem jako bonus dostala téma, které je mi velice blízké a které se stalo také osnovou mé diplomové práce. Co si člověk může přát víc? Protože termín mého vystupu nebyl nikterak aktuální, ale dělila mě od něj slastně dlouhá doba čtyř měsíců, zbytečně jsem se nevyčerpávala přemýšlením, konzultací, či přípravou na onu pedagogický výstup a nechala se unášet vlnami soudobého dění a pouze občasně nepřijemné zalechtání v okolí žaludku mě upozorňovalo na onu budoucí neznámou zkušenost.

Přesně týden před mým prvním vystoupením před studenty jsem odevzdala teze své přednášky s velmi lehce zpracovanými body a jala se razantně samu sebe přesvědčovat, že „to bude dobrý“. Velmi nenápadně, aby náhodou nikdo nepoznal, že z toho mám děsnou trému, jsem začala šátrat v paměti, v sešitech didaktiky filozofie i v učebnicích s pedagogickou tematikou, jak to udělat, aby člověk nezklamal studenty ani sebe a působil jako profesionál a nejlépe jako odborník v oboru. Teorie je ale pouze teorie. Při představě vyrušujících studentů, studentů bavičů, studentů rýpalů a studentů provokátérů mi ale moc dobře po těle ani na duši nebylo. Bylo mi jasné, že mě milovými kroky se blížící vystoupení bude nejen prověřkou mých doposud nabytých znalostí a zkušeností, ale také psychiky a hereckých výkonů.

Když jsem v den D nastoupila před plnou třídu, dokonale připravená po teoretické stránce a s nezbytnými vědomostmi typu, že můj poznámkový papír by správně neměl být větší formátu A5 a bodů osnovy ne víc než deset, protože to může působit nepedagogicky, jak se správně přepisuje z řečtiny do češtiny, jak nejlépe využít celé plochy tabule, byla jsem připravena vpadatě na všechno. Na všechno, kromě jedné podstatné věci – že všechno je jinak.

Přede mnou seděla plná třída lidí se srovnávanými penály a nachystanými bloky na poznámky, kteří, ačkoli jsem je vyzvala, ať kdykoli nebudou čemukoli rozumět, nebo budou mít pocit, že k tématu mají co říct, klidně přerušili přednášku zvednutím ruky a vyjádří se, nerušili a klidně a pečlivě zapisovali nové informace. Naprosto mě překvapilo, že jsem nemusela mluvit nahlas a přerušovat někoho, koho bych svým krátkozrakým okem stejně vzadu neviděla; že byli milí, vstřícní a tolerantní k mému pedagogickému debutu. Byla jsem překvapená natolik, že jsem se přestala věnovat svému poznámkovému papíru velikosti A5, bez kterého jsem si onu přednášku nedokázala ani představit, protože těch deset bodů mi před přednáškou připadalo jako tonoucím stébko a přednášela jim v té příjemné atmosféře a dokonce jsem zapoměla i na to, že když hovořím před více lidmi, obvykle se červenu.

Nakonec mě překvapili ještě jednou. Na mou otázku, jestli nejsou nějaké dotazy, jsem z vlastní zkušenosti čekala šustění zavírajících se poznámkových bloků a vrzání lavic jako po výzvě k ukončení hodiny a za masu lidí schovanou jednotlivá individuální mlčení. Opak byl pravdou. Skutečně se ptali. Ptali se tak, že jejich otázky měly hlavu a patu a bylo z nich patrné, že aspoň někteří dávali pozor a dávali si dohromady souvislosti. Bylo to „super“.

Je mi jasné, že jsem měla velké štěstí a že kdybych měla čelit jízlivým otázkám často velmi hluboce vzdělaných studentů, tak bych asi mluvila jinak, ale moje zkušenost je prostě dobrá a myslím si, že pro někoho, kdo má chuť zkusit si svou pedagogickou zdatnost, je výuka na Univerzitě třetího věku skutečně dobrá zkušenost.

Mgr. H. Zdražilová